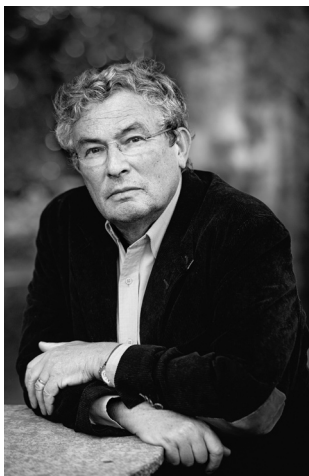

DE STOTTERAAR

Van Charles Lewinsky zijn verschenen:
Het lot van de familie Meijer
De verborgen geschiedenis van Courtillon
Terugkeer ongewenst
Tien-en-een-nacht
Alleen maar helden
Andersen
De stotteraar

Charles Lewinsky (1946) woont afwisselend in Zürich en een dorp in Frankrijk. Hij werkte als dramaturg en regisseur, schreef tv-scripts en theaterstukken, en schrijft nog steeds romans en korte verhalen. Ook worden er regelmatig opiniestukken van zijn hand in de kranten geplaatst.

Lewinsky is voorzitter van de Jonathan Swift Internationaler Literaturpreis für Satire und Humor, door de Werner Dessauer Stiftung opgericht in 2015. Onder anderen Eva Menasse, T.C. Boyle en David Sedaris wonnen deze prijs.

CHARLES LEWINSKY

DE STOTTERAAR

Vertaald uit het Duits door Herman Vinckers

MERIDIAAN
UITGEVERS

2020

De vertaler heeft voor de Bijbelteksten die in deze roman
voorkomen gebruikgemaakt van de Herziene Statenvertaling,
2010

Eerste druk, november 2020

© 2019 Charles Lewinsky

© 2020 Nederlandse vertaling Herman Vinckers

Oorspronkelijke titel *Der Stotterer*

Oorspronkelijke uitgave Diogenes Verlag

Omslagontwerp Nanja Toebak

Foto van de auteur © Maurice Haas, Diogenes Verlag

Typografie Wim ten Brinke

Drukwerk Wilco

ISBN 978 94 93169 06 7

NUR 302

www.meridiaanuitgevers.com

 @meridiaanuitgevers

 @meridiaanboeken

 @MeridiaanBoeken

LinkedIn Meridiaan Uitgevers

*Voor Thomas,
die liever een heel ander boek had gezien*

Maar Mij, omdat Ik de waarheid spreek,
Mij gelooft u niet.
Johannes 8:45

De waarheid kan wachten,
want ze heeft een lang leven voor zich.
Arthur Schopenhauer

Voor de padre

Oké. Natuurlijk doe ik het. Ik zou wel gek zijn als ik het niet deed.

Nog even ter bevestiging van onze afspraak: u zorgt dat ik dat baantje in de bibliotheek krijg en ik beloof verhalen uit mijn leven voor u op te schrijven. Omdat ik – uw formulering – een begaafdheid voor schrijven heb. Een talent dat ik niet mag verspillen. Zegt u.

Geloof me, padre, ik heb mijn talenten tot nu toe ook niet verspild. Dat ik een keer pech heb gehad en daarom hier ben beland, was een ongelukkig toeval.

Het is een faire deal. Win-win. U wilt resultaat van uw werk zien en denkt in mij het juiste object te hebben gevonden. ‘Ik heb een beter mens van hem gemaakt,’ wilt u kunnen zeggen. Prima. Dat is uw beroep, en het is niet strafbaar om dat te proberen.

Ik van mijn kant heb een interessantere werkplek nodig. Door van ’s morgens tot ’s avonds nummerborden te stansen wordt een denkend mens simpel. Twaalf euro zesendertig per dag, en slechts de helft daarvan mag worden uitgegeven. ‘Zodat jullie voldoende achter de hand hebben voor de tijd na jullie invrijheidstelling.’ Natuurlijk. Voldoende voor die ene nacht in een bordeel die je nodig hebt zodra je hieruit komt. ‘Op de vruchtenpers gaan,’ noemen ze dat. Ik had nog nooit van die uitdrukking gehoord.

Ik hou van woorden. Ik hou van lezen en ik hou van

schrijven. Als ik schrijf, stotter ik niet. Win-win.

Een kleine extra voorwaarde: als u in deze aantekeningen dingen te lezen krijgt die u niet leuk vindt, moet u niet met een opgeheven vinger tekeergaan. Ik zeg het maar meteen: er zal een hoop in staan dat u niet leuk vindt. Afgesproken?

Afgesproken.

Daar staat tegenover dat ik u niet zal vervelen, dat be-
loof ik. Al kan ik niet garanderen dat u altijd de waarheid
te lezen zult krijgen. Maar u zult het verschil wel opmer-
ken. 'U zult de waarheid kennen, en de waarheid zal u
vrijmaken.' Johannes, hoofdstuk 8, vers 32. Waarbij die
vrijheid wel relatief is. Ook als ik me uitstekend gedraag,
moet ik nog tweeënhalf jaar zitten. Ik ben vastbesloten
me voorbeeldig te gedragen. Elke zondag naar de kerk-
dienst.

En op donderdag naar uw gesprekskring, waar u ons
ertoe wilt bewegen de misdaad los te laten, zoals de Ano-
nieme Alcoholisten hun klanten het zuipen willen afle-
ren. Is het niet zo, padre, dat ik de interessantste deelne-
mer ben die u daar ooit hebt gehad? Ik weet overtuigend
berouw te tonen en een paar van de ervaringen waarover
ik u verteld heb, zijn zelfs echt gebeurd.

Ik heb u na afloop van die gesprekken weleens ge-
schreven, omdat ik me vanwege mijn gestotter niet goed
had kunnen uitdrukken. U vond het fascinerend dat ik zo
goed de weg weet in de Bijbel. Ik heb u tot op heden niet
verteld waar deze bijzondere kennis vandaan komt, u
hield al dat rondstrooien van citaten voor vroomheid.
Maar daar heeft het niets mee te maken. Integendeel.
Uitleg volgt. Lukas, hoofdstuk 21, vers 19. Zoek het maar
op als u het niet uit uw hoofd weet.

Ook met mijn gestotter heb ik mezelf interessant ge-

maakt voor u. Je moet met je talenten woekeren. Ik stotter echt. Best erg zelfs. En niemand kan daar iets aan veranderen.

Stotteren, ook wel *balbuties* genaamd, is een manier van spreken die...

Ach, kijk maar na op internet. Zoekterm: 'clonisch stotteren.'

Zolang ik het me kan herinneren, spreek ik zo hakkelend. Alleen als baby moet ik net zo gegild hebben als ieder ander. Ik heb het soort kinderjaren gehad dat reden tot gillen geeft.

Wees maar niet bang, dit wordt geen klaagzang over een moeilijke jeugd die me onvermijdelijk op het verkeerde pad heeft gebracht. Dat lied kunt u vast niet meer horen, zo vaak zal het voor u gezongen zijn. Ik heb in de rechtbank niet staan janken en zal het bij u ook niet doen. Hoewel u zich vanwege uw beroep wel zou moeten laten inpakken door gejangk.

Nietwaar, padre?

Als kleine jongen droomde ik ervan om priester te worden. Kunt u zich dat voorstellen? Een stotteraar op de kansel? 'In de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Gee...Gee...Gee...' Lewis Carroll, die van *Alice in Wonderland*, wilde ook geestelijke worden, maar kwam vanwege zijn gestotter niet voor het beroep in aanmerking. Ik kan een hoop beroemde mensen met dezelfde eigenaardigheid voor u opsommen. Winston Churchill. Marilyn Monroe. Ik bevind me in goed gezelschap. Schrijvers, politici, acteurs. Allemaal activiteiten waar liegen bij het beeld hoort dat men van dit beroep heeft. Een onderschatte kunstvorm.

Ik zou een goede voorganger zijn geweest, want je hoeft er immers niet gelovig voor te zijn. Je moet je al-

leen in andere mensen kunnen verplaatsen. Een voorwaarde die de beroepen van geestelijke en oplichter met elkaar gemeen hebben.

Bent u nu beledigd? Vat het op als een bewijs van mijn eerlijkheid.

Waar moet ik beginnen? Bij mijn jeugd, neem ik aan.

In het gezin waar ik uit voortkom heerste een hokjesgeest als in een kruiswoordpuzzel. Eén horizontaal, zes letters: 'De natuurlijke vijanden van elk kind'

OUDERS.

Mijn vader kamde zijn haren over zijn kale schedel heen. Meer valt er over zijn karakter niet te zeggen. Hij was ervan overtuigd dat dat niemand zou opvallen. Maar God, die immers van boven op de mensen neerkijkt, ziet alles. Ook kale schedels. Hoewel de God die mijn vader in elkaar had geflanst, altijd op zijn hand was. Een hogere instantie die elk proces in zijn voordeel besliste. 'Ik ben een zondaar,' zei hij graag en dan verwachtte hij tegenspraak. Want wat hij werkelijk bedoelde, was: 'Eigenlijk ben ik een heilige.' Hij was een pietepouterige boekhouder wat betreft zijn eigen deugdzame daden. En hij wás ook boekhouder.

Als u zich een voorstelling van hem wilt maken...

U kunt zich maar beter geen voorstelling van hem maken. Het was geen man die onvergetelijke indrukken achterliet. Behalve op mijn huid.

Mijn moeder droeg jasschorten. Daarmee is ook zij uitvoerig beschreven.

Ik had een broer en een zus, van wie er nog een leeft. Mijn zus, die ouder was, trouwde toen ze achttien was, had op haar vierentwintigste drie kinderen en werd op haar zesentwintigste overreden door een tram. Uiteraard een ongeluk, iets anders had niet in hun wereld-

beeld gepast. Mijn broer leeft nog, als je het een leven kunt noemen. Hij had graag gestudeerd voor voorbeeldfiguur, met als bijvak huichelarij, en alleen omdat deze vakkencombinatie op de universiteit niet bestaat, is hij maar leraar geworden. Duits en godsdienst. Vreet zich er elke dag over op dat hij niet kan lesgeven volgens Spreuken 23:13. 'Onthoud een jongeman geen vermaning, als u hem met de stok slaat, zal hij niet sterven.'

Dat was een lievelingscitaat van mijn vader. Wij waren lid van een gemeente met slagvaardige argumenten.

Het zal u opgevallen zijn dat ik niemand van mijn familieleden bij de naam noem. Dat is maar beter ook. Aan mijn eigen dubbele Bijbelse voornaam heb ik altijd een hekel gehad. Johannes Hosea. Het zou verboden moeten zijn om een kind zo te noemen. Johannes Hosea Stärckle.

Mijn ouders... Laten we zeggen: mijn verwekkers. Mijn producenten. Die er geen vermoeden van hadden in wat voor weinig stichtelijke film ik ooit de hoofdrol zou spelen. Hoewel ze me vanaf het begin tot het slechtste in staat achtten. Niet alleen omdat ik stotterde. Maar ook daarom.

Ze waren actieve leden van onze kerk. Die geen sekte was, wat ze voortdurend benadrukten. Het was dé kerk, de enige waar de Bijbel werd opgevat zoals die volgens hen opgevat moest worden, namelijk letterlijk. Jullie zullen geen andere boeken naast mij hebben, niet in jullie huizen en niet in jullie hoofden. Daarom, padre, ben ik zoveel beter met deze citaten dan u. U hebt dit schijnheilige gedoe pas als Hans geleerd, ik al als Hansje.

De gemeente bestaat niet meer, daar heb ik voor gezorgd. Dat moet ik u een andere keer vertellen. Daarnet ging de bel die aankondigt dat het licht uitgaat, en over

vijf minuten wordt het hier binnen donker. Echt flauwekul, want buiten is het nog licht. Zou het nog licht zijn. Als we naar buiten zouden mogen.

Voor de padre

Als ik volgens de almachtige huisregels niet over een computer mag beschikken, kunt u tenminste voor fatsoenlijk papier zorgen. Dat zou een onderdeel van onze afspraak moeten zijn. Met een muilband is het moeilijk om te dorsen.

Ik wilde wat vertellen over de opvoedingsmethoden van mijn vader. Die heb ik als pijnlijk ervaren, hij ervoer ze als rechtvaardig. Al naargelang de zwaarte van de schuld had hij daar drie werktuigen voor: een bamboestok, een riem en een tennisracket. Het is me nog altijd een raadsel hoe hij op dat tennisracket is gekomen. Hij was volkomen asportief. Misschien had hij hem speciaal voor pedagogische doeleinden gekocht. Grondigheid behoorde tot zijn karakter, en ik stel me zo voor dat hij voorafgaand aan de aanschaf een tennismagazine in huis haalde om zich te informeren over de verschillende modellen. Met zijn blote hand heeft hij ons nooit geslagen, dat zou hij te persoonlijk hebben gevonden.

Als er werd gestraft, hield mijn moeder zich afzijdig. Zij was een begenadigd weggijkster.

Ik werd uit zorg getuchtigd, dat heb ik mijn vader vaak horen zeggen. Uit vaderlijke liefde. Waaruit ik concludeer dat hij mij meer liefgehad moet hebben dan mijn broer en zus.

Het aantal slagen werd niet van tevoren bekendgemaakt. Mijn vader beweerde dat dat werd aangepast aan

de mate van berouw die hij bij de kwaaddoener (dat was de term die hij gebruikte) kon vaststellen. Ik had al gauw door dat er in werkelijkheid van een andere maatstaf sprake was. Als er op zijn voorhoofd zweetdruppels ontstonden en hij zwaar begon te ademen, wist je dat de procedure voor die keer zijn einde naderde.

‘Het doet mij meer pijn dan jou,’ zei mijn vader elke keer. Voor deze huichelarij heb ik tenminste wraak kunnen nemen, vele jaren later. Hij lag in het ziekenhuis, met een lichaam vol uitzaaiingen, en er was voor hem geen middel tegen de pijn. Hij schreeuwde urenlang, zo hard dat ze hem, hoewel hij ziekenfondspatiënt was, een eenpersoonskamer gaven. Ik stond naast zijn bed en zei: ‘Het doet mij meer pijn dan u.’ Zonder daarbij ook maar één keer te stotteren.

Ik heb u gewaarschuwd: de waarheid is niet altijd aangenaam.

Als ik deze scène niet heb verzonnen. Dat zou bij mij zomaar kunnen.

Bachofen heeft me nooit geslagen. Niet zelf. Maar hij droeg er natuurlijk wel de verantwoordelijkheid voor.

Sorry. Ik moet u uitleggen wie Bachofen is. Wie Bachofen was. Er zijn mensen bij wie je het gevoel hebt dat iedereen ze wel kent. Omdat je bent opgegroeid in een wereld waar ze boven iedereen uit troonden.

Bachofen was de big boss van onze kerk. Haar goeroe. Hij had de gemeente gesticht en behandelde die als zijn privébezit. ‘De Oudste’ noemde hij zich en hij hechtte eraan om ook zo aangesproken te worden. Een wens die ik goed kan begrijpen. Als ik Bachofen heette, zou ik brieven ook liever met een titel ondertekenen. Ik ben altijd erg zorgvuldig te werk gegaan bij het verzinnen van een passende naam voor mezelf.

Voor mijn vader was de Oudste de hoogste autoriteit op het gebied van alle geloofsvragen. Andere vragen kende hij niet. Niemand kon de Bijbel zo goed uitleggen als Bachofen.

Toen er geen twijfel meer over mogelijk was dat mijn gestotter meer was dan slechts een oneffenheid in de spraak van een kleine jongen, werd besloten dat ik aan Bachofen voorgeleid moest worden. Mijn zus vertelde me later dat voor deze gelegenheid voor het eerst een lange broek voor mij werd gekocht. Misschien is dat wel zo, ik kan het me niet herinneren. Ik weet nog dat mijn moeder me tussen haar knieën klemde en zo stevig mijn haar kamde, dat de tanden van de kam in mijn hoofdhuid prikten. Dat was haar bijdrage aan de plechtigheid van dat moment. Ze mocht niet mee naar de audiëntie. 'Laat uw vrouwen in de gemeenten zwijgen.'

Wij kinderen liepen altijd met een lichte huivering langs de deur van Bachofens persoonlijke *sanctum*, zoals een donker hoekje in een spookhuis ook bij een derde bezoek nog angst inboezemt. Hier ongeoorloofd naar binnen gaan, zo had men ons ingeprent, was minstens zo verboden als bij de krantenkiosk tegenover onze gebedsruimte blijven staan. En ook dat werd niet gemotiveerd.

(Waar het taboe op de kiosk vandaan kwam heb ik later ontdekt: daar werden ook tijdschriften met ongeklede vrouwen verkocht.)

Bij mijn eerste directe ontmoeting met Bachofen moet ik nog heel klein zijn geweest, anders had ik zijn studeerkamer niet als een enorme zaal ervaren. Bij latere bezoeken kromp het vertrek steeds verder, tot het uiteindelijk niet meer was dan een heel gewone kamer. Het decor was altijd hetzelfde: een imposant bureau, met op het blad slechts een crucifix, zodat je niet anders kon dan

aan een altaar denken. Contrasterend daarmee een stoel van theatrale bescheidenheid. Een boekenkast, volgepropt met bijbeluitgaven in de meest uiteenlopende talen. Niet dat Bachofen die allemaal sprak. Maar door zijn beroemdheid tot ver over de grenzen, dat wilde hij daarmee aangeven, was het alleszins denkbaar dat er op een dag een Fin voor de deur zou staan om hem om raad te vragen, of een Spanjaard of Masai – en dan moest hij erop voorbereid zijn om voor iedereen de juiste passage te kunnen opslaan.

Deze keer was de toegang niet verboden voor mij. We gingen naar binnen en mijn vader maakte een buiging. Toen greep hij mij in mijn nek en drukte mijn hoofd naar beneden. Ik neem aan dat het zo ging. Misschien is dit detail pas later in mijn herinnering geslopen, omdat ik deze manier van begroeten zo vaak had gezien. Voor de Oudste maakte je een buiging, dat was de regel, en wie een zonde aan hem had op te biechten, ging door zijn knieën. Er waren een hoop zonden in Bachofens kerk. Een hoop knievallen.

Bachofen legde zegenend een hand op mijn vaders hoofd en vroeg: ‘Wat brengt je tot mij, mijn zoon?’ Maak ik mezelf nu maar wat wijs, als ik beweer dat die zin ook toen al merkwaardig op me overkwam? Mijn vader was beduidend ouder dan de Oudste. Bachofen moet, staat u mij deze slechte grap toe, veruit de jongste Oudste zijn geweest.

Om de aanleiding van ons bezoek te illustreren, moest ik het Onzevader opzeggen. In de stress van de situatie kwam ik niet verder dan ‘Onze Vader die in de he...he... he...’, wat in deze omgeving als een uitzonderlijk duivelse blasfemie moet hebben geklonken. Bachofen knikte, zoals hij, wat ik in de jaren daarna nog vaak waarnam, al-

tijd knikte wanneer iemand met een vraag bij hem kwam. Hij wilde daarmee laten zien dat hij het probleem niet alleen had begrepen, maar er ook al een oplossing voor had gevonden. Daarvan kende hij maar twee soorten: boetedoening of slaag.

In mijn geval koos hij niet voor boetedoening.

Er was een jongen in de gemeente, een paar jaar ouder dan ik, bij wie ze zijn homoseksualiteit uit zijn lichaam hebben geranseld. Of uit zijn ziel. Het hangt ervan af of de liefde voor mannen door virussen veroorzaakt wordt of door demonen. Een succesverhaal dat men graag bij mij wilde herhalen.

Nu bent u aan de beurt, padre. Een kleine quiz: waar in de Bijbel staat iets over stotteraars, behalve op de plek waar Mozes eronderuit probeert te komen om naar de farao te gaan, omdat hij onduidelijk en moeizaam sprak? Nou?

Ik stel me zo voor dat u nu in uw kantoor, dat niet veel groter zal zijn dan onze cellen, zit na te denken.

In het geval van die andere jongen had u het er ongetwijfeld beter van afgebracht. De Bijbelpassages waar staat dat homo's de hel wacht, leert men vast al in het eerste semester van de theologieopleiding. Leviticus, Romeinen, Korinthe, Galaten, heel goed, padre. Zonder moeite een tien. Maar waar worden de stotteraars bedreigd met de straf van God? En waar staat de toezegging dat hun spraakprobleem te genezen is? Die twee verzen hebben mij meer blauwe plekken opgeleverd dan wat ook.

U komt er niet op? Zwak, padre, heel zwak. Maar u hebt dan ook theologie aan de universiteit gestudeerd en niet bij Bachofen.

Ik wil u een spelletje voorstellen: ik geef u een paar da-

gen de tijd om na te denken en bij de volgende zending krijgt u dan het antwoord. Op voorwaarde dat ik tevreden ben over het schrijfpapier dat u voor me regelt.

Voor de padre

Vijfhonderd vel. Multifunctioneel papier. Geschikt voor alle printers en kopieermachines. Zonder lijnen of ruitjes. Goed uitgekozen, padre. Ik heb er nooit van gehouden om in mijn bewegingsvrijheid beperkt te worden.

U hebt een briefje bij het pakket gedaan, met de opmerking 'Jesaja 32:4'. Bravo, het halve antwoord hebt u gevonden. 'De tong van de stamelaars zal bedreven zijn om duidelijk te spreken.' De andere helft, die waar u niet op gekomen bent, was pijnlijker voor mij. Spreuken 18:6: 'De lippen van een dwaas komen terecht in onenigheid, zijn mond roept om slagen.'

Roept om slagen. Als Bachofen de Bijbel uitlegde liep het daar vaak op uit. In mijn geval was zijn recept: één keer stotteren – een klap op mijn hand. Religieus verpakte aversiotherapie. 'Eén klap hoeft niet pijnlijk te zijn,' zei hij nog, en dan liet hij zijn strenge gezicht zachtaardig worden. Hij oefende zulke veranderingen voor de spiegel. Ik heb dat nooit gezien, maar het kan niet anders.

Voor mijn vader moet Bachofens vonnis behoorlijk pijnlijk zijn geweest. Want elke slag deed hem immers meer pijn dan mij.

Als je iemand het stotteren werkelijk op deze manier zou kunnen afleren, zou ik Bachofen nu dankbaar zijn. Maar de methode werkte niet. Niet bij mij. Terwijl het principe in dat andere geval, waar de gemeente nog altijd trots op was, zo goed had uitgekapt. Het is gemak-

kelijker om je homoseksualiteit te verbergen dan te doen alsof je niet stottert.

Wist u dat bamboe tijdens het slaan soms splintert en dat de splinters in de huid...

Nee, ik wil u niet vervelen met gruwelverhalen. Hoewel het mijn ervaring is dat verhalen over het lijden van anderen door de meeste mensen aantrekkelijk worden gevonden. Vandaar de populariteit van martelaars. Is het niet, padre?

Met deze aantekeningen voel ik me verplicht u een zekere mate van vermaak te bieden, alleen al om ervan verzekerd te zijn dat u zich ook houdt aan uw deel van onze afspraak. Wat ik u nu ga vertellen zult u gemakkelijk vinden, hoop ik. Het verhaal zou bij een man met uw beroep in de smaak moeten vallen.

Het was mijn tiende verjaardag en ik had dus nog de leeftijd waarop je jezelf voorhoudt dat de werkelijkheid zich zal voegen naar de plannen die je maakt. Waarop je nog gelooft dat je iets kunt bekokstoven en dat het dan inderdaad zo zal gaan als je zou willen. Wat ik toen verzon was naïef en liep verkeerd af, maar leek toch een paar dagen effect te hebben.

Magische dagen.

In ons gezin was het gebruikelijk dat er voor het avondeten een spreuk in de vorm van een Bijbelvers werd opgegeven, waarover je dan tijdens de zwijgend genoten maaltijd moest nadenken. In kloosters, zo was de redenering, werd dat ook gedaan, en ons streven naar heiligheid mocht niet onderdoen voor dat van een monnik. In de regel was het het privilege van mijn vader om het Bijbelvers van de dag uit te kiezen. Ik kwam er al vroeg achter dat zijn keuze meestal tot doel had een beslissing te onderbouwen die hij sowieso al had genomen. Met een

beetje zoeken is er in de Heilige Schrift voor bijna alles een bewijs te vinden. Zoals bijvoorbeeld voor de vraag of wij als kinderen mochten deelnemen aan het carnavalsfeest bij ons op school. (De Bijbel was ertegen.)

Op hun verjaardag mochten de andere gezinsleden deze eervolle taak op zich nemen. Ter vervanging van de cadeautjes die we niet kregen. Ik wist dus van tevoren wanneer ik aan de beurt zou zijn en had genoeg tijd om erover na te denken hoe ik van deze situatie gebruik kon maken. Andere jongens van deze leeftijd fantaseren dat ze midvoor zijn in de finale van het wereldkampioenschap of astronaut op een verre planeet. Dergelijke voorbeelden had ik niet. In de Bijbel komen wel twee superhelden voor: Goliath en Samson. De een legt het af tegen een simpele slingeraar en bij de ander worden zijn ogen uitgestoken. Geen rollen waar je graag van droomt. Maar profeten, dat wist ik, waren mensen naar wie geluisterd werd, belangrijke mensen, en daarom besloot ik er zelf een te worden.

Waarlijk, ik zeg jullie, zo luidde het Bijbelvers dat ik mijn familieleden die avond ter overweging gaf: 'Ik zal naar jullie toe komen en jullie straffen, aangezien jullie de blinde op een dwaalspoor brengen en hem die moeizaam spreekt bespotten.' Die passage kent u natuurlijk.

Die kent u niet? Heel goed, padre. Alweer een tien. Dit vers bestaat niet. Maar het lijkt net echt. Een stilistisch onberispelijk namaakvers. Ik wist al jong goed te formuleren. U hebt mijn begaafdheid inderdaad goed gezien.

Tegenwoordig zou ik niet meer durven zweren dat ik als tienjarige werkelijk geloofde dat ik met deze vervalsing zou weggelopen. Al was ik wel zo voorzichtig om de zin toe te schrijven aan de profeet Maleachi, die in het Oude Testament achteraan staat en nooit door iemand

wordt geciteerd. In de pikorde van de profeten is hij net zo onbelangrijk als hier in de pi een gevangene die maar drie maanden hoeft te zitten en niets van waarde meeneemt, geen geld en geen aantrekkelijk lichaam. Er wordt kennis van genomen dat hij bestaat, maar niemand houdt zich met hem bezig.

‘Ik zal jullie straffen, aangezien jullie hem die moeizaam spreekt bespotten.’ Waarschijnlijk heb ik ‘Stra... stra...stra...’ gezegd.

De anderen kauwden zwijgend op hun eten. In de schil gekookte aardappels, als ik het me goed herinner. (Ik herinner het me helemaal niet. Maar wij kregen altijd in de schil gekookte aardappels.)

Niemand kwam op het idee dat ik het vers verzonnen kon hebben. Zo iets was ondenkbaar. Daarom vond mijn vader het ook niet nodig om de zin op te zoeken. Voor het slapengaan streelde hij me goedkeurend over mijn haar, wat hij anders nooit deed. Ook mijn moeder was zichtbaar trots op haar vroegrijpe Bijbelkenner.

De dag erna mocht ik zoveel stotteren als ik wilde, zonder dat ik ervoor gestraft werd. De dag dáárna ook nog. In mijn kinderlijke optimisme geloofde ik dat dat altijd zo zou doorgaan. Ik had, dacht ik, door de kracht van mijn fantasie de werkelijkheid veranderd en voelde me superieur aan de hele wereld. Een geweldig gevoel, waar je verslaafd aan kunt raken. Waar ik verslaafd aan ráákte. Zoals een gokker steeds weer naar het casino rent als hij een keer heeft gewonnen.

Natuurlijk had ik daarvoor ook al weleens gelogen, als er de noodzaak toe was. Dan beweerde ik dat ik niet wist wie de appel had gestolen of het bord gebroken. Dat is niet hetzelfde. Ter verdediging van jezelf de waarheid verdraaien kan iedereen. Daar heb je geen bijzondere be-

gaafdheid voor nodig. Maar zoiets creatief te doen, scheppend, dat krijgen maar weinigen voor elkaar. Het moment waarop ik deze vaardigheid in mezelf ontdekte, was een keerpunt voor mij. Mijn Damascuservaring, om het in uw jargon te zeggen. Zo moet Picasso zich gevoeld hebben toen hij voor het eerst een penseel in zijn hand hield. Mozart toen hij voor het eerst op een pianokruk ging zitten. Al Capone met zijn eerste revolver.

Je moet niet bij jezelf op de sofa gaan liggen, maar als ik terugdenk aan die periode, meen ik te zien dat in die paar dagen na mijn tiende verjaardag definitief mijn latere beroepskeuze is gevormd. Hoewel u ertegen in zult brengen dat wat ik al die jaren heb uitgevoerd geen beroep was. Laten we het houden op 'roeping.' Dat was het in elk geval wel. Ik werd ertoe geroepen. Ook zonder brandende doornstruik.

Het geluk hield twee dagen aan. Of drie. Toen werd het zondag.

Na de ochtendkerkdienst vertelde mijn vader trots aan de Oudste over zijn zoon die zoveel Bijbelkennis had. In de gemeente werd gezegd dat Bachofen de hele Bijbel uit zijn hoofd kende, woord voor woord, maar misschien was dat slechts blinde bewondering en had hij in het geval van Maleachi stiekem de concordantie geraadpleegd. Hoe dan ook: mijn bedrog kwam uit.

Deze keer kwam het tennisracket eraan te pas.

Het liegen hebben ze niet uit mijn lijf kunnen ranselen, net zomin als mijn gestotter. Daarom, padre, zult u nooit weten of ik iets van wat ik u hier vertel ook daadwerkelijk heb meegemaakt. Misschien als we elkaar wat langer kennen.